

Cvičení pentagramu. Tattvy

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Berlín, 14. listopadu 190624

V těchto úvahách si máme blíže vysvětlit cvičení, která mají provádět ti, kdo podstupují okultní školení. Tomu, kdo tato cvičení dosud provádět nemá, mají být uvedena vysvětlení přípravou na dobu, kdy je i on bude mít provádět. Při našem vnitřním úsilí o poznání nás vedou velcí Mistři moudrosti a souznění pocitů.

Jedno cvičení, které mnozí znají, spočívá v tom, že se člověk nejprve soustředí na kořen nosu mezi obočím uvnitř hlavy, potom na bod uvnitř hrtanu, potom na bod roztažený do podoby čáry, sahající z ramenou do paží a dlaní, a na ještě více roztažený bod, který se rozprostírá po celém povrchu těla. V tajné nauce se o těchto čarách a plochách mluví také jako o bodu. Toto cvičení bychom si nyní poněkud blíže vysvětlili.

K tomu se v myšlenkách musíme vrátit daleko do minulosti a přenést se do lemurské doby. Tehdy to na Zemi vypadalo ještě úplně jinak. Co je nyní pevnými skálami, to tenkrát proudilo jako voda. Vzduch v dnešním smyslu dosud neexistoval a celá Země byla zahalená do horkých par. Mnohé kovy, které jsou dnes pevné, tu byly v podobě páry nebo se řinuly jako voda; atmosféra sestávající z par byla prostoupena éternými proudy, tak jako je dnes prostoupena proudy vzdušnými. Na této Zemi už žil člověk. Byl však určitým druhem zvířete mezi rybou a ptákem, které se pohybovalo na způsob vznášení se a plavání. Tehdy nastala v lidském vývoji důležitá událost, spočívající v tom, že člověk si utvořil *kůži* a uzavřel se vůči ostatnímu světu jako samostatná bytost. Do té doby člověk nebyl oddělený od okolí a vnikaly do něj proudy celého světa; nyní se však kůží uzavřel. Toto uzavření bylo způsobeno zcela určitým éterným proudem.

Za nějaký čas nastala další významná událost. Člověk se *napřímil* a dal tím celému svému usilování a jednání určitý směr. Před tím bylo tělo člověka nasměrované jako u dnešního zvířete. Teprve teď mohl člověk dát svým předním končetinám, tedy pažím a rukám, takovou podobu, jakou mají dnes, tedy podobu vhodnou k práci ve vlastním smyslu. Teprve nyní začal člověk samostatně pracovat, teprve nyní si mohl vytvořit individuální karmu. To žádné zvíře nemůže. Jen bytost se vzpřímenou chůzí si vytváří vlastní karmu. Tuto proměnu způsobil druhý zvláštní éterný proud.

Třetí éterný proud měl za následek třetí důležitou proměnu. Teprve teď, když si člověk vyvinul vzpřímenou chůzi, se mohly vytvořit plíce, jaké má jenom člověk, a ve spojení s tím se z jemných éterných substancí vytvořil *hrtan*. Nyní se zvolna mohla vyvíjet lidská řeč.

Působením čtvrtého éterného proudu se vytvořil orgán mezi obočím u kořene nosu a teprve díky tomu člověk procitl k *sebevědomí*; člověk procitl k vědomí sebe sama, zatímco před tím měl jen pocit sebe sama.

Pokud tedy člověk pevně a energicky směřuje svou pozornost vždy jen na jeden z těchto čtyř bodů, tedy na kořen nosu, nebo na hrtan, nebo na paže a ruce, nebo na celý povrch těla, a toto cvičení spojí vždy se zcela určitým slovem*, jež se sděluje jen od úst k ústům, od učitele k

* Může znamenat i množné číslo „slovy“, neboť v němčině se výraz *das Wort* (slovo) používá pro označení více slov běžněji než v češtině (zde např. „slovo Boží“). (Pozn. překl.)

žáku, pak se spojí s dotyčným éterným proudem, který vyvolal onu proměnu na lidském těle. Okultní školení totiž spočívá především v tom, že si uvědomíme pochody, které v našem těle pracují nevědomě. Měli bychom vstoupit do vědomého spojení se silami kosmu.

Překřížíme-li své ruce tak, aby pravá spočívala na levé, a na takto složené ruce se soustředíme ve spojení se zcela konkrétním slovem, potom si brzy povšimneme - za předpokladu, že cvičení provádíme dostatečně často a s velkou energií a vytrvalostí - že nám ruce jdou od sebe a rozpažujeme, aniž bychom to dělali záměrně. Je to postoj středověkých svátých. Také toto cvičení má určitý význam. Lidským tělem vždy obíhají éterné proudy z kosmu. Jeden takový proud vstupuje hlavou, vede odsud do pravé nohy, potom do levé ruky, poté do pravé ruky, do levé nohy a odsud zpět do hla vy. Představíme-li si člověka v právě popsaném postoji s rozpaže nýma rukama, pak má tento proud tvar pentagramu.

Zlé by pro člověka bylo, kdyby tento proud do něho nevstupoval hlavou, ale chodidly. Chodidly do lidského těla vstupují všechny špatné vlivy. Černí mágové toho využívají.

Tento proud však v člověku neobíhá jen tehdy, když se nachází v tomto zvláštním postoji, ale vždy, i když má ruce složené nebo jednu nohu pokrčenou. Lidským tělem prochází pět různých éterných vibrací. Jedna z nich obíhá i v pevné látce a nazývá se „zemitou“, protože může pronikat i pevnou zemí.

Těchto pět proudů se nazývá tattvami. Zemitá tattva se pak nazývá také prithivi tattva. Můžeme ji i vidět, když při výdechu necháme dech zvláštním způsobem proudit na hladké zrcadlo. Pokud jsou všechny předpoklady náležitě splněny, uvidíme pak formu, jakou tato tattva proudí. Na zrcadle se ukáže čtverec, respektive jen jeho čtyři rohy.

Tattvy můžeme vnímat i chutí, jestliže svou pozornost zvláštním způsobem zaměříme na špičku jazyka. Prithivi tattva chutná sladce. Tattvy můžeme rovněž vidět. Prithivi tattva vypadá žlutě. Druhý éterný proud se nazývá apas tattva a je tak nazvaný proto, že již nemůže obíhat v zemi, ale ještě může obíhat ve vodě, v tekutině. Tejas tattva obíhá již jen ve vzduchu; není to však to, čemu dnes říkáme vzduch. Váju tattva je ještě jemnější. Nejjemnějším prouděním je akáša tattva. To je ona substance, z níž jsou utkány naše myšlenky. Forma této tattvy sestává ze dvou vírů, které se neustále proplétají. Těchto pět proudů v člověku neustále obíhá a spojuje ho s celým kosmem.

Z ducha je utkána lidská bytost, z ducha se rodíme, sestupujeme do hmoty a proudíme zase zpět k duchu. Proudění, jež v nás byla činná při našem sestupu do hmoty, bychom si teď měli začít uvědomovat. Ubíráme se nazpět stejnou cestou, kterou jsme přišli, avšak vědomě. Jiný pravý vývoj neexistuje. To, co v sobě těmito cvičeními již nyní roznítíme, obecné lidstvo rozvine teprve v šesté kořenové rase. Jedna kořenová rasa znamená v tajné vědě jeden den stvoření. My pracujeme na přípravě šestého dne stvoření, jsme v ranních červácích šestého dne stvoření. Sestup z ducha, život ve hmotě a návrat k duchu jsou znázorněny ve třech písmenech:

AUM